

Jubileum Jarmily Princové-Justové

V dnešním zrychleném a trochu odosobněném světě, kdy v důsledku pandemie komunikujeme vlastně nejvíc přes technická zařízení, je obzvlášť potřeba se na chvíli zastavit a nezapomínat na lidi kolem nás, i když je nevidáme tak často jako dříve.

Na tomto místě chci vzpomenout významného životního jubilea paní doktorky Jarmily Princové-Justové. Letos totiž 7. května oslavila osmdesáté narozeniny.

Jarmila Princová se narodila za války – v roce 1941 – v Praze. Po gymnáziu studovala na pražské filozofické fakultě, a to obory archeologie – historie – čeština. V semináři prof. J. Eisnera (1885–1967) pak obhájila v roce 1963 diplomovou práci *Slovanské osídlení Dolních Rakous v době od poloviny 6. do počátku 11. století*. Práci pojala interdisciplinárně a věnovala se zhodnocení starších a novějších archeologických nálezů, téma nakonec podrobněji vyhodnotila ještě v disertaci *Etnické procesy v Dolnorakouském Podunají v raném středověku* (1982) a publikovala v knize *Dolnorakouské Podunají v raném středověku*, ta vyšla právě v přelomovém roce 1990 česky, což možná byla škoda.

Jarmila Princová-Justová začínala v oblastním muzeu (dnes Polabském) v Poděbradech, v rámci tohoto působení provedla důležitý výzkum raně středověkého sídliště v Opolánkách – Starých Badrech, plně publikovaný až v roce 2004 (Princová-Justová 2004). Právě ještě v 60. letech začala spolupracovat s dr. R. Turkem, DrSc., s nímž připravila první expozici o jeho výzkumu v Libici nad Cidlinou přímo na katolické faře v Libici (1965). Výstava sloužila až do roku 1980. Podílela se též na památkové úpravě akropole hradiště pro nadcházející 7. mezinárodní archeologický kongres věd prehistorických a protohistorických v roce 1966.

V tomto roce přešla nakrátko do Národního muzea v Praze. Od roku 1967 pracovala v Archeologickém ústavu ČSAV v Praze, kde začínala v Archivu náleзовých zpráv. Z této činnosti vznikla nenápadná, ale důležitá kniha *Nálezové zprávy Archeologického ústavu v Praze z let 1955–1964* (Praha 1968). Od roku 1970 působila v odborném slovanském oddělení (dnes Oddělení archeologie středověku). Po dokončení terénního výzkumu v Opolánkách a v Hradci u Stodu v západních Čechách (Justová 1979) se začala od roku 1974 věnovat terénním záchranným akcím na hradišti (přesněji na předhradí) v Libici nad Cidlinou, a také v zázemí lokality. Těto náročné práci se věnovala vlastně většinu odborné kariéry až do roku 1997. Své kontinuálně narůstající terénní poznatky pak pravidelně předkládala odborné veřejnosti na stránkách Archeologických rozhledů (Justová 1980; 1985; 1990), v roce 1981 pak společně s R. Turkem a J. Háskovou v knize *Liubus Metropolis* i širší veřejnosti.

Jarmila Princová-Justová byla v terénu neobyčejně pečlivá, přitom zvládala i náročné a časově náročné terénní akce. Zmíním alespoň tu, na níž jsem se též podílela v roce 1987 – při výstavbě školy (sonda 14). Tehdy se pracovalo s hodně mladými a nezkušenými brigádníky ve věku okolo 16 let, což bylo samozřejmě náročné. Plocha přitom přinesla množství objektů v superpozicích i zbytky kulturní vrstvy, takže uhlídat plynulý chod prací na velké ploše a dokumentaci situací v odpovídající kvalitě bylo náročné. Při jiných náročných sezónách pak neměla žádné asistenty z řad čerstvých absolventů.

Přitom se podílela na aktualizování expozice v Libici nad Cidlinou a jejím přemístění do budovy radnice (1980), poté v letech 1994–1995 spolu s J. Siglem z Východočeského muzea v Hradci Králové vytvořili její novou verzi, která byla otevřena u příležitosti tisícího výročí pádu slavníkovské Libice. V roce 1995 pak vydala i stručný průvodce lokalitou: *Libice nad Cidlinou – Průvodce*. V témže roce také shrnula archeologické doklady „knížecího prostředí“ na Libici (1995).

V letech 1995–1997 byla členkou týmu projektu J. Bubeníka Od počátků hradišť k počátkům českého státu. Díky tomuto projektu vyhodnotila nejstarší fázi osídlení i počátky opevnění v Libici nad Cidlinou, tedy opevnění předhradí (1999). Právě tento text vyvolal posléze diskusi a též díky novým řezům opevněním a získávání nových přírodovědných dat se názory na dobu výstavby opevnění hradiště proměnily. To by nebylo možné bez kvalitní dokumentace těchto situací, jak ji prováděla Jarmila Princová-Justová. Kdo ji zná osobně, ví, s jakým osobním nasazením výzkumy prováděla, jaký má smysl pro odpovědnost a pro detail, kolikrát prověřovala všechny informace pro každou publikaci. Poslední větší práci o Libici publikovala společně s J. Maříkem, který po ní záchranné terénní výzkumy převzal (2006). Přestože tedy ucelená monografická publikace o výzkumech v Libici nad Cidlinou (alespoň od roku 2010) dosud nevznikla, v budoucnu bude potřeba. Jarmila Princová-Justová se kvůli své obtížné rodinné situaci z vědeckého života stáhla „předčasně“. I tak za sebou zanechala významné dílo, o její publikace i nálezové zprávy se bude opírat každý, kdo bude zpracovávat jakékoliv téma související s Libicí nad Cidlinou a jejím zázemím. Bibliografie jubilantky byla zveřejněna v roce 2012 (Nechvátal–Drašnarová), od té doby zveřejnila se spoluautory jen medailony věnované jubileím B. Nechvátala (Princová–Sommer 2015) a M. Blajerové (Princová–Nechvátal–Likovský–Drašnarová 2009; Princová–Nechvátal 2018).

U příležitosti jejího životního jubilea jí bylo 3. května 2001 na návrh kulturní komise uděleno čestné občanství obce Libice nad Cidlinou za zásluhy o poznání slavné minulosti obce a úspěšný archeologický výzkum. Připomeňme ještě, že uměla dobře vyjednávat s libickými občany, na jejichž pozemcích bylo potřeba provést záchranný výzkum. Dokázala se s nimi domluvit na možných termínech i s nimi rozmlouvat o obtížích, jež museli snášet. Byla to ona, kdo dokázal většinu lidí přesvědčit o nezbytnosti výzkumu. A nadále s nimi dobře vycházela. To rozhodně nepovažuji za samozřejmost.

Přeji naší jubilantce pevné zdraví, hodně spokojenosti, byť je toho v době covidové obtížnější dosáhnout, a radost ze sledování nových publikací v našem oboru. Doufám, že brzy přijde doba více nakloněná osobním setkáním. Ad multos annos!

Nada Profantová

Literatura

- JUSTOVÁ, J., 1968: Nálezové zprávy Archeologického ústavu ČSAV 1955–1964. Praha.
- 1979: Slovanské hradiště v Hradci u Stoda a Stodsko v raném středověku, PA LXX, 131–212.
- 1980: Archeologický výzkum na libickém předhradí v letech 1974–1979, AR XXXII, 241–264, 351–357.
- 1985: Archeologický výzkum na předhradí slovanského hradiště v Libici nad Cidlinou a v jeho zázemí v letech 1980–1984, AR XXXVII, 308–318, 357–360.
- 1990: Archeologický výzkum na předhradí slovanského hradiště v Libici nad Cidlinou a v jeho zázemí v letech 1985–1990, AR XLII, 661–673, 723–731.
- 1990: Dolnorakouské Podunají v raném středověku. Slovanská archeologie k jeho osídlení v 6.–11. století. Praha.
- 1995: Knížecí prostředí na slavníkovské Libici ve světle archeologických objevů, AR XLVII, 252–266.
- NECHVÁTAL, B.–DRAŠNAROVÁ, M., 2012: Životní jubileum Jarmily Princové-Justové, AR LXIV, 366–367.

- NECHVÁTAL, B.–PRINCOVÁ, J.–LIKOVSKÝ, J.–DRAŠNAROVÁ, M., 2009: Blahopřání Miroslavě Blajerové, AR LXI, 145–146.
- PRINCOVÁ, J.–MAŘÍK, J., 2006: Libice nad Cidlinou: Stav a perspektivy výzkumu, AR LVIII, 643–664.
- PRINCOVÁ-JUSTOVÁ, J., 1999: Libice nad Cidlinou: Zur ältesten Burgwallzeitlichen Besiedlung und zur Gründung der Burgwalls, PA XC, 107–152.
- 2003: Časně slovanské osídlení v Libici nad Cidlinou, PA XCIV, 161–182.
- 2004: Sídliště ze 7. až počátku 9. století v poloze „Staré Badry“ u Opolánek, okr. Nymburk. Výsledky výzkumu v letech 1965–1966 a 1969–1973, PA XCV, 107–174.
- PRINCOVÁ-JUSTOVÁ, J.–NECHVÁTAL, B., 2018: Vzácné životní jubileum Miroslavy Blajerové, AH 43, 585–586.
- PRINCOVÁ-JUSTOVÁ, J.–SOMMER, P., 2015: Bořivoj Nechvátal osmdesátníkem, AR LXVII, 677–678.